
Základy financí

Ing. Dagmar Linnertová

dagmar.linnertova@mail.muni.cz

Ing. Miroslav Sponer, Ph.D.

sponer@econ.muni.cz

Podmínky úspěšného absolvování předmětu

- Literatura
- POT
  - Do .... vložit od ISu – Odevzávárna
    - Skupina podle počátečního písmene příjmení
    - Témata viz IS – Organizační pokyny
    - Dodržovat zásady akademického psaní!
- Závěrečný test
  - Výběr odpovědi + otevřené otázky
    - 20 testových otázek
      - Správná odpověď +4body
      - Špatná odpověď -1bod
      - Bez odpovědi 0 bodů
    - 2 otevřené otázky
      - 20 bodů (10 + 10 bodů)

Od semestru podzim 2011 platí pro vypracování POT následující:

- Přepřerování POTu je možné **pouze** pokud odevzdaný POT vykazuje **obsahové nepřesnosti**, již první odevzdaný POT **musí splňovat veškeré formální náležitosti**, jinak je POT hodnocen jako **neprospěl/a bez možnosti opravy**.
- Formální náležitosti jsou upraveny směrnici č. 2/2010 - k odevzdávání a zveřejňování závěrečných prací a směrnici č. 3/2008 - k zamezení plagiátorství na ESF MU. Směrnice č.3/2008 pak odkazuje na normy upravující bibliografické citace ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690 - 2.
- Pokud se objeví v poznámkovém bloku (v ISu záložka Student) hodnocení POTu jako neprospěl s požadavky na přepřerování má student lhůtu 7dní pro opětovné uložení přepřerované práce do ISu. Později uložené práce nebudou akceptovány a hodnocení bude neprospěl/a. Aby mohl být přepřerovaný POT uznán, je nutné, aby byly zohledněny a zapracovány **veškeré** požadavky hodnotícího!!!
- Hodnocení POTu je výhradně v kompetencích daného vyučujícího (náhradního zkoušejícího).

Podmínky úspěšného ukončení předmětu

- Zkouška – písemná, max. 100 bodů, min. 60 bodů

A	92 – 100	D	68 – 75
B	84 – 91	E	60 – 67
C	76 – 83	F	méně než 60

Struktura přednášek

- Úvod do financí, finanční trhy
- Banky a bankovní systémy
- Ostatní finanční zprostředkovatelé a subjekty působící na finančním trhu
- Časová hodnota peněz
- Osobní finance
- Investice a investiční možnosti
- Podnikové finance
- Mezinárodní finance
- Mezinárodní měnový systém
- Makroekonomické ukazatele, indikátory a informace
- Historie a osobnosti financí
- Aktuální trendy ve financích

Úvod do financí

Úvod do financí

- Pojem „Finance“
    - z latinského „finare“
      - Odsouzení k platbě
    - Angličtina - finance
    - Němčina - Finanzen
    - Ruština - financy
    - Španělština – finanzas
    - Italština - finanze
-

Historie peněz

- Výměna zboží za zboží
  - Naturální směna resp. barterový obchod
  - Problémy se směnou s růstem specializace zboží
    - Růst transakčních nákladů
- Vyčlenění určitého druhu zboží
  - Plnohodnotné peníze resp. komoditní peníze
    - Mušle, šperky, kožešiny
    - Drahé kovy
      - Zlato a stříbro
        - Snadno se dělí
        - Neopotřebovávají se
        - Malá váha v vysoká kupní síla

Historie peněz - pokračování

■ Mince

- ❑ Zlato, stříbro, bronz
- ❑ Klesá podíl drahých kovů a přidávají se méněcenné kovy

■ Papírové peníze

- ❑ Bankovky, státočky
- ❑ Potvrzení, že mohou být kdykoli přeměněny na mince resp. drahý kov
- ❑ Neplnohodnotné peníze

Historie peněz - pokračování

■ Zlatý standard

□ Standard zlaté mince

- Od 70.let 19. století do 1. světové války
- Volná ražba zlatých mincí, směnitelnost emitovaných bankovek za zlato, volný dovoz a vývoz zlata
- Během WW1
  - Stažení zlatých mincí a zastavení směnitelnosti bankovek za zlato
  - Emise nekrytých státovek

□ Standard zlatého slitku

- Směnitelnost bankovek za zlaté slitky
  - 400 trojských uncí tj. 12,5 kg

□ Standard zlaté devizy

- Směnitelnost za devizy, které jsou směnitelné za zlato

Historie peněz - pokračování

- Krize zlatého standardu během hospodářské krize a WW2
  - Konference Bretton Wood 1944
    - Mezinárodní měnový fond
    - Dolar krytý zlatem
    - Pevné směnné kurzy
    - Zrušeno 1971 prezidentem Nixonem
-

Podstata, funkce a formy peněz

■ Peníze

- Aktivum, které je všeobecně přijímáno při placení za zboží, služby nebo při úhradě dluhu

■ Tři základní funkce

- Prostředek směny
  - Zjednodušují směnu
- Zúčtovací jednotka
  - Umožňují porovnání vzácnosti
- Uchovatel hodnoty
  - Vysoká likvidita
  - Kupní síla není stabilní
  - Šperky, obrazy, pozemky
    - Omezená likvidita

Formy peněz

- Hotovostní peníze
    - Oběživo
      - Mince a papírové bankovky
  - Bezhotovostní peníze
    - Depozita
      - Peníze na účtech v bankách
-

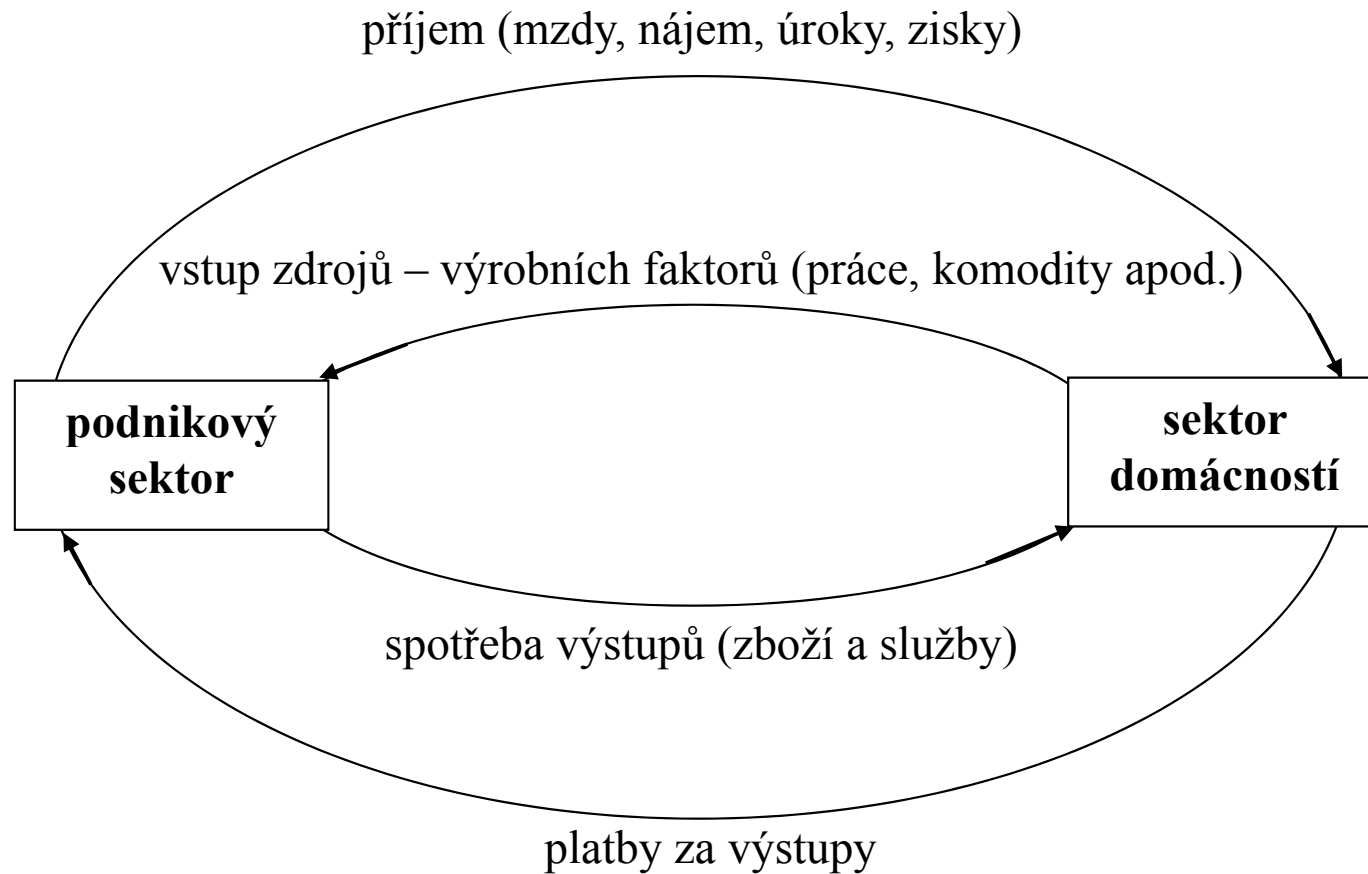
Finanční trhy

Finanční systém a finanční trhy

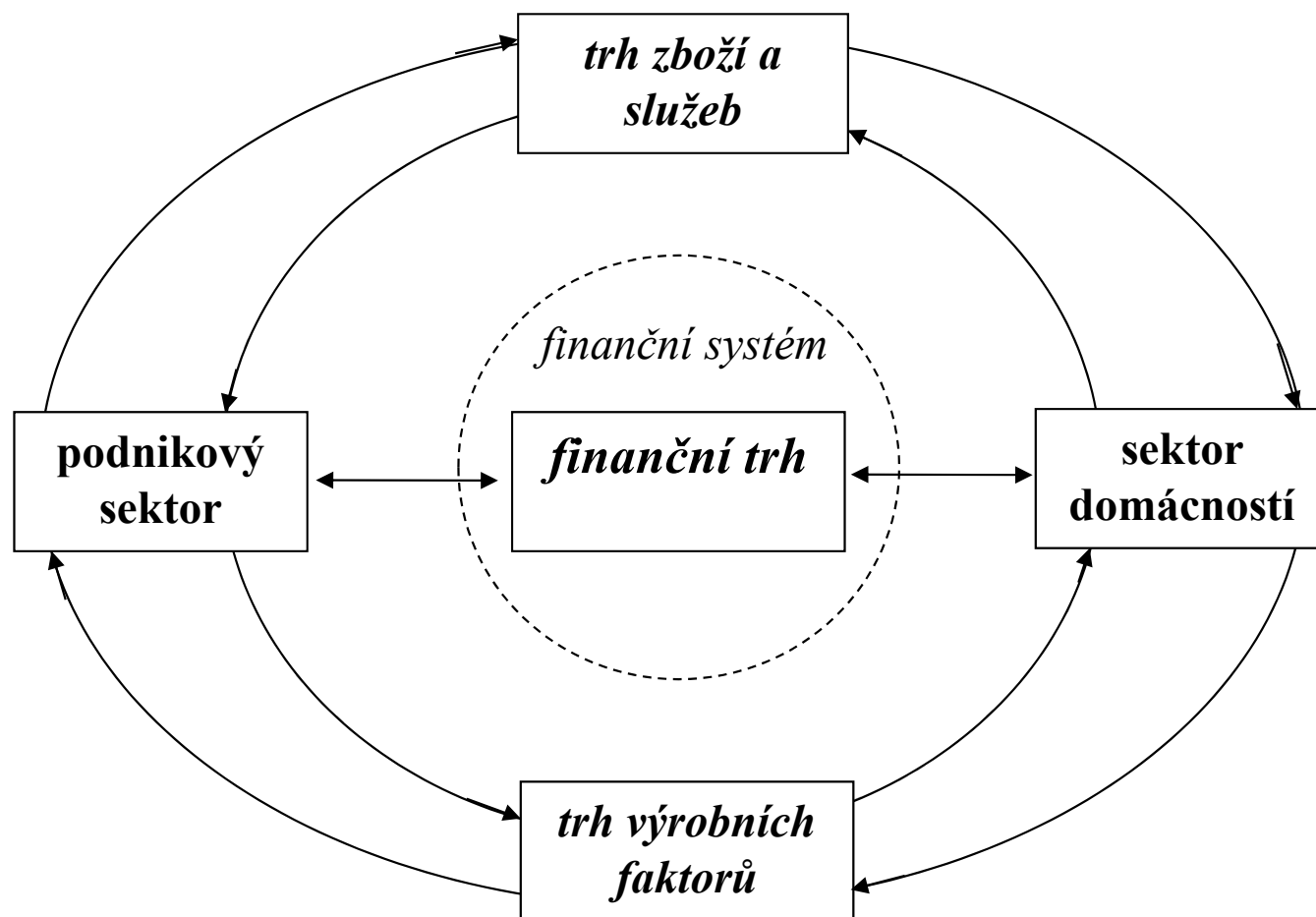
- Finanční systém je součástí systému ekonomického
  - Jednoduchý model ekonomického systému je založen na předpokladech
    - V ekonomice existují pouze dva sektory
      - Domácnosti a podniky
    - Domácnosti jsou výhradními vlastníky všech výrobních faktorů
    - Podniky prostřednictvím VF vyrábějí zboží a služby
    - Jedná se o uzavřenou ekonomiku
    - Neexistuje vládní sektor
-

Model ekonomického systému

Model ekonomického a finančního systému

Úkol a funkce finančního trhu

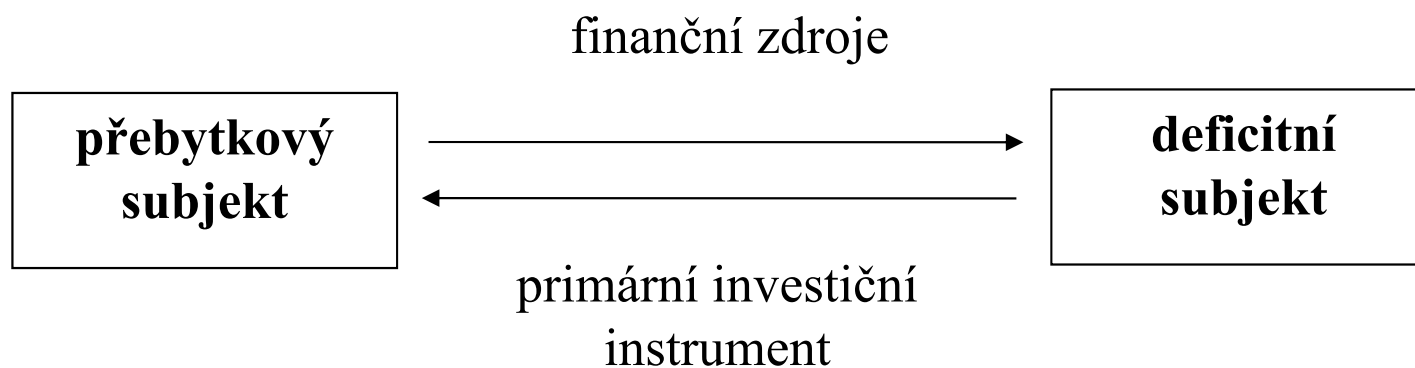
- Úkol
  - Přesun dočasně volných finančních prostředků od přebytkových subjektů k deficitním
- Funkce finančního trhu
  - Shromažďovací
  - Depozitní
  - Alokační
  - Likvidity
  - Cenotvorná
  - Uchovatel hodnoty
  - Snížení rizika

Účastníci finančního systému

- Deficitní subjekty
    - Dlužníci, emitenti
  - Přebytkové subjekty
    - Věřitelé, investoři
  - Finanční zprostředkovatelé
  - Orgány ochrany a regulace finančního trhu
-

Způsob financování a finanční zprostředkovatelé

- Přímá alokace finančních zdrojů

Způsob financování a finanční zprostředkovatelé

- Polopřímá alokace finančních zdrojů

Způsob financování a finanční zprostředkovatelé

- Nepřímá alokace finančních zdrojů

Finanční zprostředkovatelé

- Usnadňují přesun finančních prostředků
  - Banky, obchodníci s CP, pojišťovny, fondy kolektivního investování

Finanční trh a jeho členění

■ Finanční trh

- Souhrn investičních instrumentů. Institucí, postupů a vztahů, při nichž dochází k přelévání volných finančních zdrojů mezi přebytkovými a deficitními jednotkami na dobrovolném smluvním základě
  - Místo, kde se soustřeďuje nabídka a poptávka po finančních prostředcích
-

Členění finančního trhu dle různých kritérií

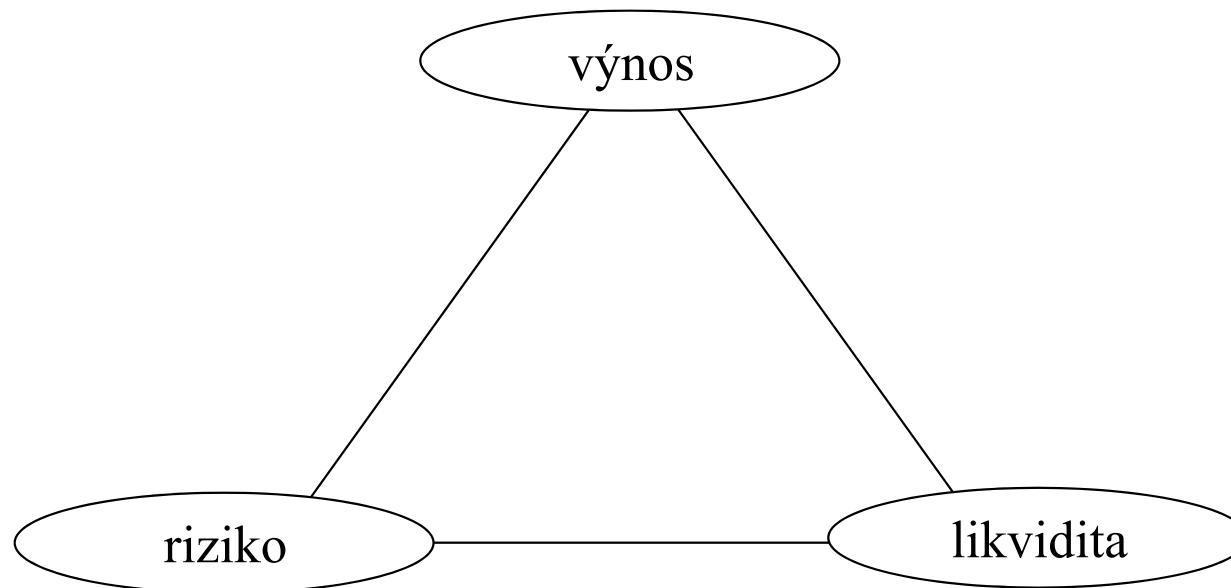
- Dle splatnosti produktu
  - Peněžní trh
  - Kapitálový trh
- Dle charakteru aktivace finančních prostředků
  - Primární trhy
  - Sekundární trhy
- Dle obsahu a charakteru instrumentů
  - Dluhové trhy
  - Akciové trhy
  - Komoditní trhy
  - Devizové trhy

Investiční instrumenty a magický trojúhelník investování

- Investiční instrument
  - Aktivum, které přináší investorovi nárok na budoucí příjem
  - Finanční instrument
  - Reálný instrument
- Investiční rozhodnutí
  - Výnos
    - Kapitálový
    - Důchodový
  - Riziko
    - Odchýlení skutečnosti od očekávaného
  - Likvidita
    - Schopnost přeměnit instrument na aktivum blízko hotovosti
  - Datová základna
    - Ex post
    - Ex ante

Magický trojúhelník investování

- Maximalizace výnosu a likvidity spolu s minimalizací rizika

Cenné papíry

■ Definice

- Zastupitelné a převoditelné cenné nástroje, která ztělesňují právní nárok svého majitele vůči subjektu, který je v něm zavázán
- Zákon o cenných papírech § 1 odst. 1 zákona č. 591/1992 Sb.

■ Původně existovaly pouze v listinné podobě

■ Nyní existují v tzv. zaknihované (dematerializované) podobě

- Zápis v evidenci
  - Centrální depozitář CP

Výčet cenných papírů

■ Akcie

- Dlouhodobý CP
- Právo podílet se na řízení a.s.
- Právo podílet se na zisku společnosti
- Právo podílet se na likvidačním zůstatku majetku a.s.

■ Zatímní listy

- Nahrazují akcie v situaci, kdy upisovatel nesplatil celý emisní kurz upsané akcie
- Veškerá práva vyplývající z akcií

Výčet cenných papírů

- Poukázky na akcie
    - Vydáno před zápisem zvýšení ZK do Obchodního rejstříku, pokud dochází k upsání nových akcií
  - Podílové listy
    - Podíl na majetku podílového fondu
  - Dluhopisy
    - Právo na splacení dlužné částky a výnos
  - Investiční kupóny
    - Oprávnění na nákup akcií určených k prodeji
  - Kupóny
    - Právo na výnos z dluhopisu
  - Opční listy neboli warranty
    - Právo na nákup nebo prodej
-

Výčet cenných papírů - pokračování

- Směnky
    - **Výstavce** (emitent) slibuje osobě ve směnce uvedené (**remitentovi**), že jí v určité době a na určitém místě zaplatí směnečnou sumu – tzv. **směnka vlastní** nebo ve které **výstavce** bezpodmínečně přikazuje třetí osobě (**směnečníkovi**), aby za něj zaplatila osobě ve směnce uvedené směnečnou sumu v určené době a na určeném místě – tzv. **směnka cizí**
  - Šeky
  - Náložní listy
  - Skladištní listy
  - Zemědělské skladní listy
-

Burza cenných papírů Praha

- Největší organizátor trhu s CP v ČR
- Založena 1871 Pražská bursa pro zboží a cenné papíry
- Opětovné otevření v 90.letech
  - 1991 Přípravný výbor pro založení Burzy cenných papírů Praha
  - První obchod na parketu burzy – 6.dubna 1993
- Obchoduje se s domácími a zahraničními investičními instrumenty
- První emise na PSE
  - Erste Bank
- První IPO
  - Zentiva
- Od 2006
  - Investiční certifikáty, financial futures, warranty

RM - Systém

- Původně O-T-C trh
  - Od 1. prosince 2008
    - Transformace mimoburzovního trhu na burzovní trh R-M Systém česká burza CP, a.s.
  - Člen finanční skupiny FIO
-

Banky a bankovní systém

Banky a bankovní systém

- Místo vzniku bankovníctví
    - Itálie 2.pol. 13. století
    - Banka Banca Monte dei Paschi di Siena
  - Počátek bankovníctví v českých zemích
    - 19. století
    - 1824 Česká spořitelna
    - 1. dubna 1926 Národní banka Československá
-

Klasifikace bankovních systémů

■ Definice banky

- Finanční instituce, která přijímá vklady a poskytuje úvěry

■ Bankovní systém

- Souhrn všech bankovních institucí v dané zemi a vztahů mezi nimi

■ Institucionální složka

- Banka obchoduje a provádí operace s penězi – ekonomické vymezení
- Banka je instituce, která má bankovní licenci – právní vymezení

■ Funkční složka

- Organizace resp. způsob uspořádání vztahů mezi bankovními institucemi
  - Jednostupňový resp. dvoustupňový bankovní systém

Jednostupňový bankovní systém

- Veškeré bankovní operace provádí jediná banka
    - Centrální banka
    - Komerční banka
    - Investiční banka
  - Centrálně plánované ekonomiky
    - Centralizací dvoustupňových bankovních systémů
      - Tzv. monobanky
-

Dvoustupňový bankovní systém

- Centrální bankovníctví funkčně odděleno od obchodního bankovníctví
- Charakteristický velký počet obchodních i dalších bank
- Celá řada rozdílů
  - Univerzální a specializovaný bankovní systém
  - V otevřenosti bankovního systému
  - Pobočkový, unitární a propojený bankovní systém

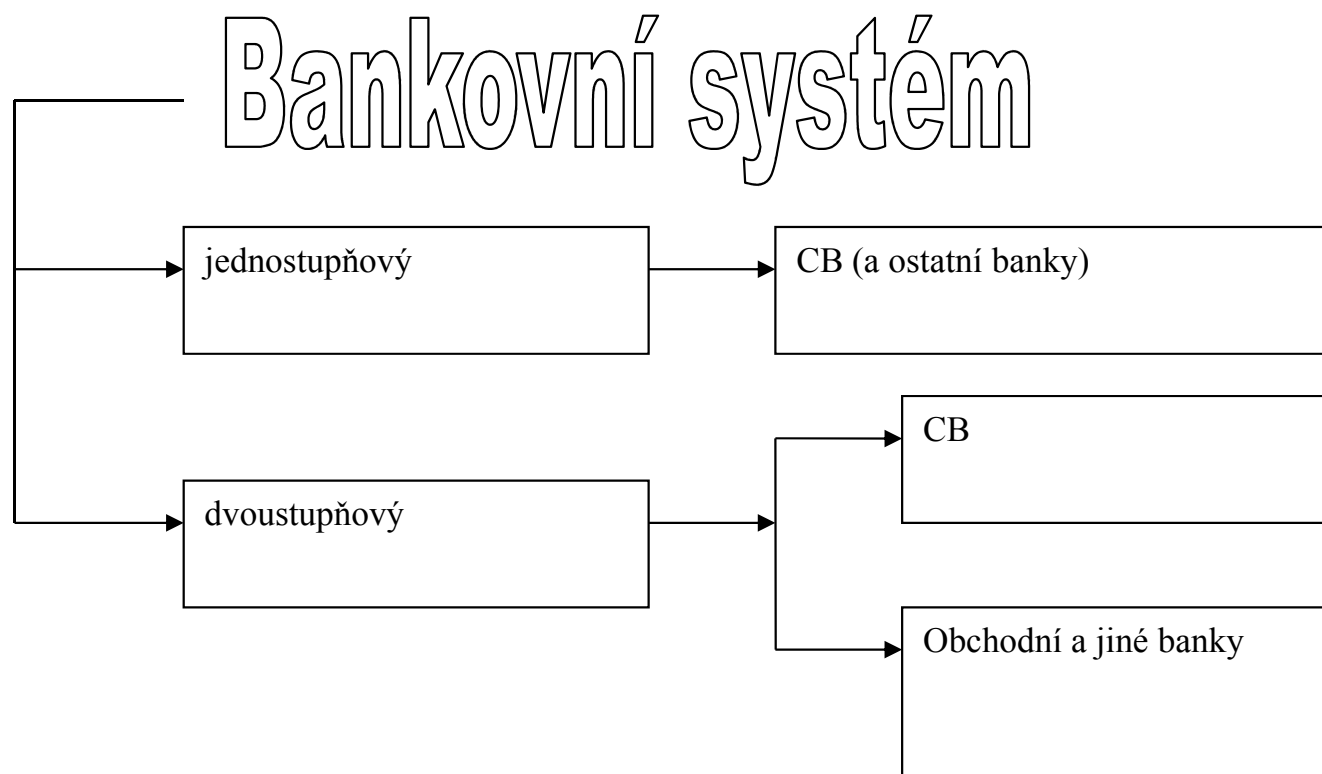

Legislativní úprava bankovníctví

- Zákon o bankách č. 21/1992 Sb.
- Zákon o ČNB č. 6/1993 Sb.

Jednostupňový vs. dvoustupňový systém

Zákon o bankách č. 21/1992 Sb.

■ Definice banky

- Právnícká osoba se sídlem na území ČR, založená jako akciová společnost, která přijímá vklady od veřejnosti a poskytuje úvěry a která má k tomuto bankovní licenci

■ Vklad

- Svěřené peněžní prostředky

■ Úvěr

- Dočasné poskytnutí peněžních prostředků
-

Další činnosti

- investování do cenných papírů na vlastní účet,
  - finanční pronájem (finanční leasing),
  - platební styk a zúčtování,
  - vydávání a správu platebních prostředků, například platebních karet a cestovních šeků,
  - poskytování záruk,
  - finanční makléřství,
  - výkon funkce depozitáře,
  - směnárenskou činnost atd.
-

Založení banky

- Licence
  - Základní kapitál
    - 500.000.000 Kč tvořen peněžními vklady
  - Zahraniční banka
    - Vyjádření orgánu bankovního dohledu ze země sídla zahraniční banky
  - Banka se sídlem ve státě EU
    - Bez licence, pokud jim bylo uděleno oprávnění v zemi jejich sídla
-

Zákon o ČNB

- Definiuje zásady jejího fungování a hlavní kompetence
- ČNB
  - Ústřední banka České republiky a orgán vykonávající dohled nad domácím finančním trhem
- Hlavním cílem ČNB je péče o cenovou stabilitu
  - Definována již v ústavě ČR

Centrální banka a její funkce

- Rozvoj spjat s vývojem dvoustupňového bankovního systému
  - Tři základní definiční znaky
    - Emisní monopol
    - Provádění měnové politiky
    - Regulace bankovního systému
-

Centrální banka a její funkce

- První CB již od 17. století masivní rozvoj až ve 20.století
  - Důvody
    - Zájmy vlád soustředit všechny pohyby finančních prostředků, které se týkaly státní pokladny, pod jednu vlastní instituci
    - Zájem mít vlastní banku, která doplní chybějící zdroje ve státní pokladně
      - Úvěrování státních institucí
-

Hlavní způsoby zakládání centrálních bank

- Přeměna soukromé banky v banku centrální
    - Švédská centrální banka
  - Přidělení práva na emisi bankovek
    - Itálie – Banca d'Italia
  - Nová instituce
    - Velká Británie – Bank of England
-

Rozdíly mezi CB

- Stupeň samostatnosti v měnové politice
  - Podíl na bankovním dohledu
  - Hlavní cíle měnové politiky
  - Forma vlastnictví CB
  - Ziskovost CB
  - Organizační struktura
-

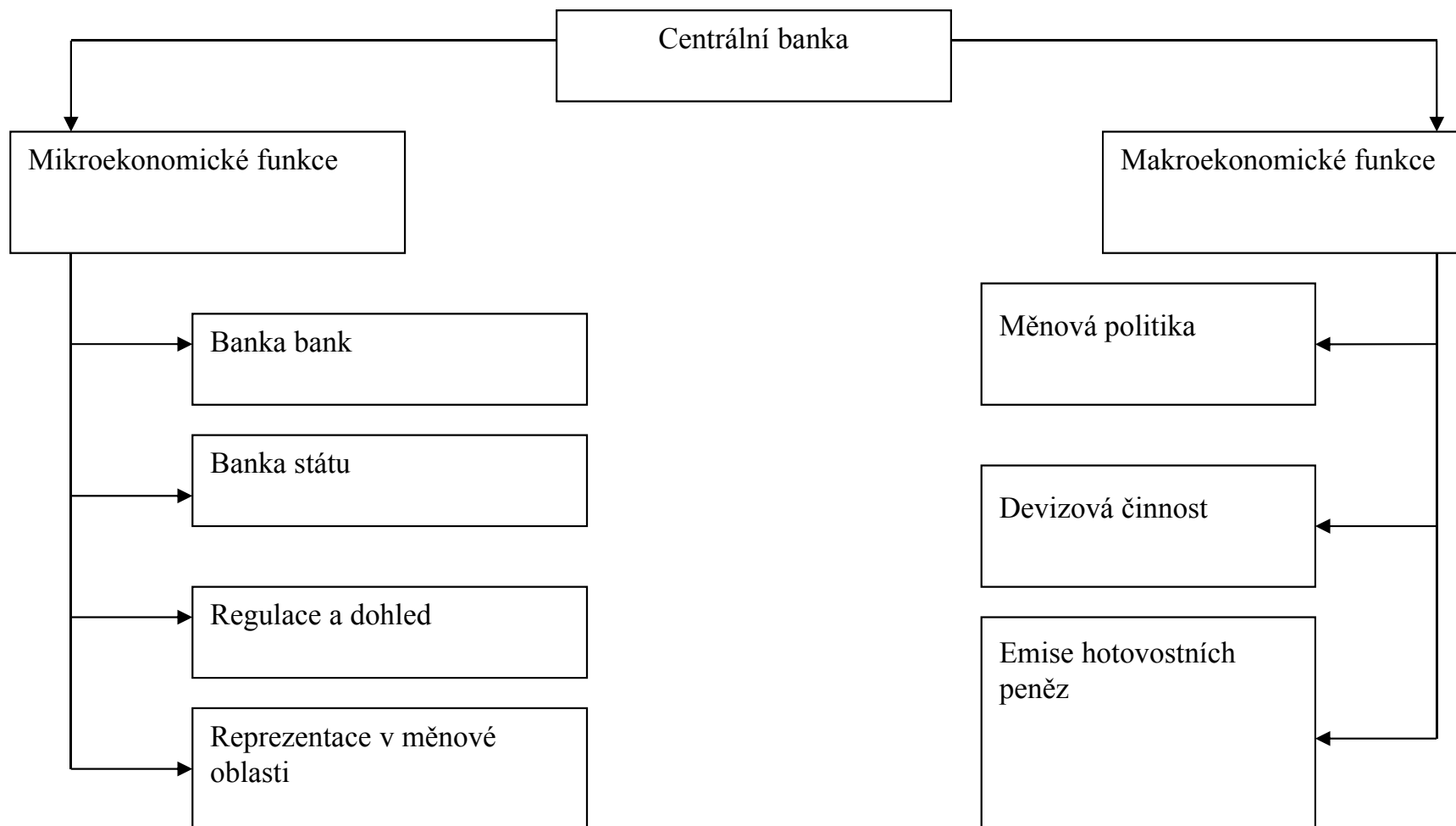

Stupeň samostatnosti v měnové politice	Vysoký – ECB^[1], Švýcarsko, ČR
	Střední – USA, Velká Británie
	Nízký – Japonsko
Hlavní konečné cíle měnové politiky	Cenová stabilita – ECB, Švýcarsko, ČR
	Stabilita měny a měnového kurzu
	Stabilita měny, ekonomický růst a další
Podíl na bankovním dohledu	Dominantní – Itálie, Nizozemsko, ČR
	Střední – USA, Japonsko
	Nízký – ECB, Irsko
Forma vlastnictví centrální banky	Stát 100 % – Francie, Velká Británie, ČR
	a.s., stát 50 % a více
	a.s., stát pod 50 % – Švýcarsko, USA
Ziskovost centrální banky	Vysoká – USA
	Zanedbatelná, nehraje větší roli – většina zemí EU, ČR
Organizační struktura	Jediná CB a pobočky – většina zemí EU, ČR
	Více centrálních bank s pobočkami – USA

---

^[1] Evropská centrální banka.

Funkce centrální banky

Typy bank a jejich činnost

- Zjednodušené rozdělení
    - Obchodní banky
      - Přijímání vkladů a poskytování úvěrů
    - Investiční banky
      - Operace s cennými papíry
    - Stavební spořitelny
      - Specializovaná finanční instituce
      - Banka se speciálním povolením od ČNB
      - Přijímání vkladů, poskytování úvěrů a poskytování státní podpory
    - Speciální banky
-

Speciální banky

- Hypotéční banka
  - Banka s licencí na poskytování hypotéčních úvěrů
  - Oprávnění emitovat hypotéční zástavní listy
    - Dluhopis jehož nominální hodnota včetně úroků je plně kryta pohledávkami z hypotéčních úvěrů
- Československá záruční a rozvojová banka
  - Záruky a podpora malým a středním podnikům
- Česká exportní banka
  - Podpora vývozu

Obchodní bankovníctví

- Standardní podnikatelský subjekt
    - Maximalizace zisku
    - Maximalizace tržní hodnoty pro akcionáře
  - Základní funkce
    - Finanční zprostředkování
    - Provádění platebního styku
    - Emise bezhotovostních peněz
    - Zprostředkování finančního investování
-

Ostatní finanční
zprostředkovatelé a subjekty
působící na finančním trhu

Ostatní finanční zprostředkovatelé a subjekty působící na finančním trhu

- Subjekty kolektivního investování
  - Obchodníci s cennými papíry
  - Pojišťovny
  - Penzijní fondy
-

Subjekty kolektivního investování

- Investování prostřednictvím fondů do celého souboru finančních instrumentů
    - Diverzifikace
    - Řešení problémů s
      - Rizikem, volatilitou, kolísavostí na finančních trzích
  - Kolektivní investování
    - Podnikání, jehož předmětem je shromažďování peněžních prostředků od veřejnosti upisováním akcií investičního fondu nebo podílových listů podílového fondu
    - Investiční činnost, od které investor očekává
      - Adekvátní zhodnocení investice
      - Jistou úroveň diverzifikace rizika
      - Přístup na trhy, které mu jsou jako individuálnímu investorovi nepřístupné
-

Kolektivní investování

■ Přednosti

- ❑ Diverzifikace rizika
- ❑ Snížení transakčních nákladů
- ❑ Profesionální správa svěřeného majetku
- ❑ Jednodušší investování

■ Negativa

- ❑ Konflikt zájmů mezi investorem a správcem portfolia
  - ❑ Výše poplatků
  - ❑ Podprůměrná výkonnost fondu
  - ❑ Omezení investiční volnosti
-

Investiční společnost

- Právnícká osoba, jejímž předmětem podnikání je kolektivní investování
    - Povolení regulátora pro oblast kapitálového trhu
    - Vlastní kapitál
      - Ekvivalent v korunách částce 125.000 EUR
    - Zakládá podílové fondy a obhospodařuje majetek těchto fondů
    - Další služby kolektivního investování pro investiční fond nebo investiční společnost
    - Další činnosti
      - Poradenství, úschova, správa CP, atd.
-

Investiční fond

- Právnícká osoba, která shromažďuje peněžní prostředky od veřejnosti výměnou za upisování akcií
  - Předmětem podnikání je kolektivní investování
    - Založen pouze jako akciová společnost
      - V ČR pouze na dobu určitou
    - Vlastní kapitál
      - Ekvivalent v korunách 300.000 EUR
    - Základní kapitál
      - Alespoň 50.000 Kč
  - Investoři, kteří investují do podílového fondu, se stávají akcionáři se všemi právy
-

Podílový fond

- Nemá právní subjektivitu, je zakládán investiční společností
  - Peněžní prostředky jsou shromažďovány prostřednictvím upisování podílových listů
  - Podílový list
    - Cenný papír, který představuje podíl na majetku podílového fondu
      - Neumožňuje podíl na správě fondu
-

Podílový fond

- Otevřený fond
  - Nemá omezen počet podílových listů
  - Povinnost zpětného odkupu podílových listů
- Uzavřený fond
  - Při vzniku přesně definován počet podílových listů
    - Omezen počet investorů
  - Založen na dobu určitou
    - Likvidace
    - Otevřený fond
  - Investoři nemají právo žádat o zpětný odkup podílových listů

Dvě základní skupiny fondů kolektivního investování

■ Standardní fond

- Splňuje požadavky práva ES
- Nesmí být přeměněn na speciální fond, forma pouze otevřený fond
- Může investovat do přesně vymezeného souboru cenných papírů

■ Speciální fond

- Nesplňuje požadavky ES
- Investiční fond
- Otevřený nebo uzavřený fond
- Shromažďuje prostředky od
  - Veřejnosti
  - Kvalifikovaných investorů

Speciální fond

- Speciální fond cenných papírů
  - Speciální fond nemovitostí
  - Speciální fond fondů

  - Speciální fond kvalifikovaných investorů
    - Nejvýše 100 akcionářů nebo podílníků
    - Minimální vstupní investice 1.000.000 Kč
-

Členění fondů

- Podle převažujícího investičního nástroje
  - Akciový fond
  - Dluhopisový fond
  - Fond peněžního trhu
  - Smíšený fond
  - Fond fondů
  - Speciální fond nemovitostí
- Podle geografické příslušnosti
  - ČR
  - Země eurozóny
  - Evropa
  - Severní Amerika
  - Asie a Pacifik
  - Ostatní
- Podle míry zajištění budoucího výnosu
  - Zajištěné fondy
  - Nezajištěné fondy

Obchodníci s cennými papíry

- Právnícká osoba, která má povolení pro tuto činnost od regulatorního orgánu
- Mohou být založeny pouze jako akciová společnost nebo společnost s ručením omezeným
  - OCP, který je bankou – pouze a.s.
  - OCP, který není bankou – a.s. nebo s.r.o.
  - Kapitálová přiměřenost na individuálním základě
  - Výše vlastního kapitálu se odvíjí od rozsahu investiční činnosti
    - Není bankou a nemá omezené poskytování hlavních investičních služeb
      - Ekvivalent 730.000 EUR
    - Není bankou a má omezené poskytování hlavních investičních služeb
      - Ekvivalent 125.000 EUR

Obchodníci s cennými papíry

- Obchodní zprostředkovatel
    - Zaregistrovaná osoba
    - Přijímání a předávání obchodních příkazů
    - Nepřijímá peníze ani investiční nástroje od zákazníka
    - Veškeré pokyny předává bance nebo obchodníkovi s CP
-

Obchodníci s cennými papíry

- Broker
- Dealer

Investiční činnosti vymezené Zákonem o podnikání na kapitálovém trhu

- Hlavní investiční služby
    - přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů,
    - provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na účet jiné osoby,
    - obchodování s investičními nástroji na účet jiné osoby nebo na vlastní účet,
    - upisování nebo umisťování emisí investičních nástrojů.
  - Doplnkové investiční služby
    - správu investičních nástrojů,
    - úschovu investičních nástrojů,
    - poskytování půjček nebo úvěrů klientovi za účelem umožnění obchodu s investičním nástrojem, na kterém se poskytovatel úvěru nebo půjčky podílí,
    - poradenskou činnost týkající se investování do investičních nástrojů,
    - služby související s upisováním emisí investičních nástrojů.
-

Účty u obchodníka s CP

- Investor je povinen si u obchodníka s CP založit účet
    - Hotovostní účet
    - Maržový účet
      - Počáteční a udržovací marže
-

Pojišťovny

- Specifická instituce, která má povolení provádět pojišťovací resp. zajišťovací činnost
  - Pojišťovací činnost
    - Uzavírání pojistných smluv
    - Poskytování pojistných plnění
    - Správu pojištění
    - Poskytování asistenčních služeb
    - Zpracování osobních údajů s touto činností související
-

Hlavní úkoly pojišťovny

- Preventivní úkol
  - Zábranná činnost
- Investiční úkol
  - Zhodnocení dočasně volných prostředků
- Technický úkol
  - Náhrada školy
  - Primární postavení v činnosti pojišťoven

Pojištění

- Peněžní vztahy, podle kterých se rozdělují pojistné rezervy, a to pojišťovacím způsobem rozdělování
    - Princip solidárnosti
    - Princip podmíněné návratnosti
    - Princip neekvivalence
-

Ukazatele pojistného trhu

- Předepsané pojistné
  - Pojistné plnění
  - Škodovost
  - Pojištěnost
  - Koncentrace pojistného trhu
-

Koncentrace pojistného trhu ČR v roce 2008

Pojišťovna	Podíl na předepsaném pojistném (v %)
Česká pojišťovna, a.s.	29,6
Kooperativa, pojišťovna, a.s.	22,5
Allianz pojišťovna, a.s.	7,2
ČSOB pojišťovna, a.s.	6,9
Generali pojišťovna, a.s.	6,3
Koncentrace 5 největších pojišťoven	72,5
ING životní pojišťovna N. V.	5,8
Pojišťovna České spořitelny, a.s.	4,9
Česká podnikatelská pojišťovna, a.s.	4,0
UNIQA pojišťovna, a.s.	3,2
AMCICO AIG LIFE, a.s.	1,6
Koncentrace 10 největších pojišťoven	92,0

Penzijní fondy

- Státní průběžný systém důchodového zabezpečení
    - Pay as you go
    - Německo, 80.léta 19. století
      - Penze všem, kteří pracovali
      - Penze všem
    - Založen na mezigenerační soladaritě
  - Po WW2 jako doplněk
    - Soukromý fondový systém
-

Penzijní fond

- Specializovaná finanční instituce, která jako jediná může provádět penzijní připojištění
  - Penzijní připojištění
    - Shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a od státu poskytnutých ve prospěch účastníků
    - Nakládání s těmito prostředky
    - Vyplácení dávek penzijního připojištění
-

Penzijní fond

- Penzijní fond
  - Právnícká osoba založená jako akciová společnost
  - Vydává pouze akcie stejné jmenovité hodnoty na jméno
  - Nutno získat povolení od ČNB, součástí povolení je i statut a penzijní plán
  - Základní kapitál
    - 50.000.000 Kč
- Dohled nad činností penzijního fondu
  - ČNB
- Dohled nad poskytováním státního příspěvku
  - MF ČR

Penzijní fondy v ČR

- AEGON Penzijní fond, a.s.,
- Allianz penzijní fond, a.s.,
- AXA penzijní fond, a.s.,
- ČSOB PF Progres, a. s.,
- ČSOB PF Stabilita, a. s.,
- Generali penzijní fond a.s.,
- ING Penzijní fond, a.s.,
- PF České pojišťovny, a.s.,
- PF České spořitelny, a.s.,
- PF Komerční banky, a.s

Penzijní plán

- Penzijní plán s definovaným příspěvkem
  - Penzijní plán s definovanou dávkou
  - Hybridní penzijní plán

  - Druhy dávek
    - Jednorázové vyrovnání
      - Účastník obdrží při výplatě celou naspořenou částku najednou
    - Penze
      - Doživotní výplata peněžní částky
    - Odbytné
      - Pro účastníka, který platil příspěvek min. 12 měsíců
-

	Výplata penzí	Jednorázové vyrovnání
Měsíční příspěvek	500 Kč	500 Kč
Příspěvek za 30 let spoření	180 000 Kč	180 000 Kč
Státní příspěvky	54 000 Kč	54 000 Kč
Výnosy z hospodaření penzijního fondu	212 212 Kč	212 212 Kč
Stav osobního účtu v 60 letech	446 212 Kč	446 212 Kč
Jednorázová výplata v 60 letech	0 Kč	446 212 Kč
Pravidelná měsíční penze v 60 letech	2 720 Kč	
Pravidelná měsíční penze v 65 letech	2 783 Kč	
Pravidelná měsíční penze v 70 letech	2 838 Kč	
Pravidelná měsíční penze v 75 letech	2 877 Kč	
Pravidelná měsíční penze v 80 letech	2 885 Kč	
Celkem vyplaceno do 85 let	846 180 Kč	446 212 Kč

Časová hodnota peněz

Časová hodnota peněz - úvod

- Finanční rozhodování je ovlivněno časem
    - Současné peněžní prostředky $\neq$ peněžní prostředky v budoucnu
      - Úrokové výnosy
      - Jiné výnosy
-

Úrokové míry v ekonomice

- Úrok z pohledu:
    - Věřitele - odměna
    - Dlužníka – cena úvěru
  - Pojmy:
    - Úrok
      - Rozdíl mezi vypůjčenou a vrácenou částkou
    - Úročení
      - Způsob započítávání úroků
        - Jednoduchá, složené úročení
    - Úroková míra
      - Odměna za zapůjčení kapitálu, je dána procentuálně k výši zapůjčeného kapitálu
    - Úroková sazba
      - Konkrétní úroková míra pro určitou operaci
-

2 T Repo sazba

- Hlavní měnový nástroj ČNB
  - Forma tendrů
  - Banka přijímá přebytečnou likviditu od bank a jako záruku poskytuje dohodnuté cenné papíry
  - Po 14dnech reverzní operace
    - Návrat likvidity + dohodnutého úroku bankám a vrácení cenných papírů ČNB
  - Slouží k odčerpání přebytečné likvidity na finančním trhu!
-

Diskontní sazba

- Úroková sazba ze kterou CB poskytuje úvěry bankám které mají nedostatek krátkodobé likvidity, resp.
  - Přijímá úvěry od bank, které mají nadbytek krátkodobé likvidity
  - Forma operace
    - Tzv. overnight
  - Problém při změně diskontní úrokové sazby
    - Snaha o regulaci množství peněz v oběhu
      - $\uparrow$ diskontní sazby $\rightarrow$ záměr snížit množství peněz v oběhu $\rightarrow$ $\uparrow$ úrokových sazeb KB $\rightarrow$ $\uparrow$ přílivu kapitálu do země $\rightarrow$ růst množství peněz v oběhu $\rightarrow$ v rozporu s původním záměrem CB
    - Diskontní sazba se mění jen mírně a v dlouhodobém horizontu nepředstavuje operativní nástroj měnové politiky.
-

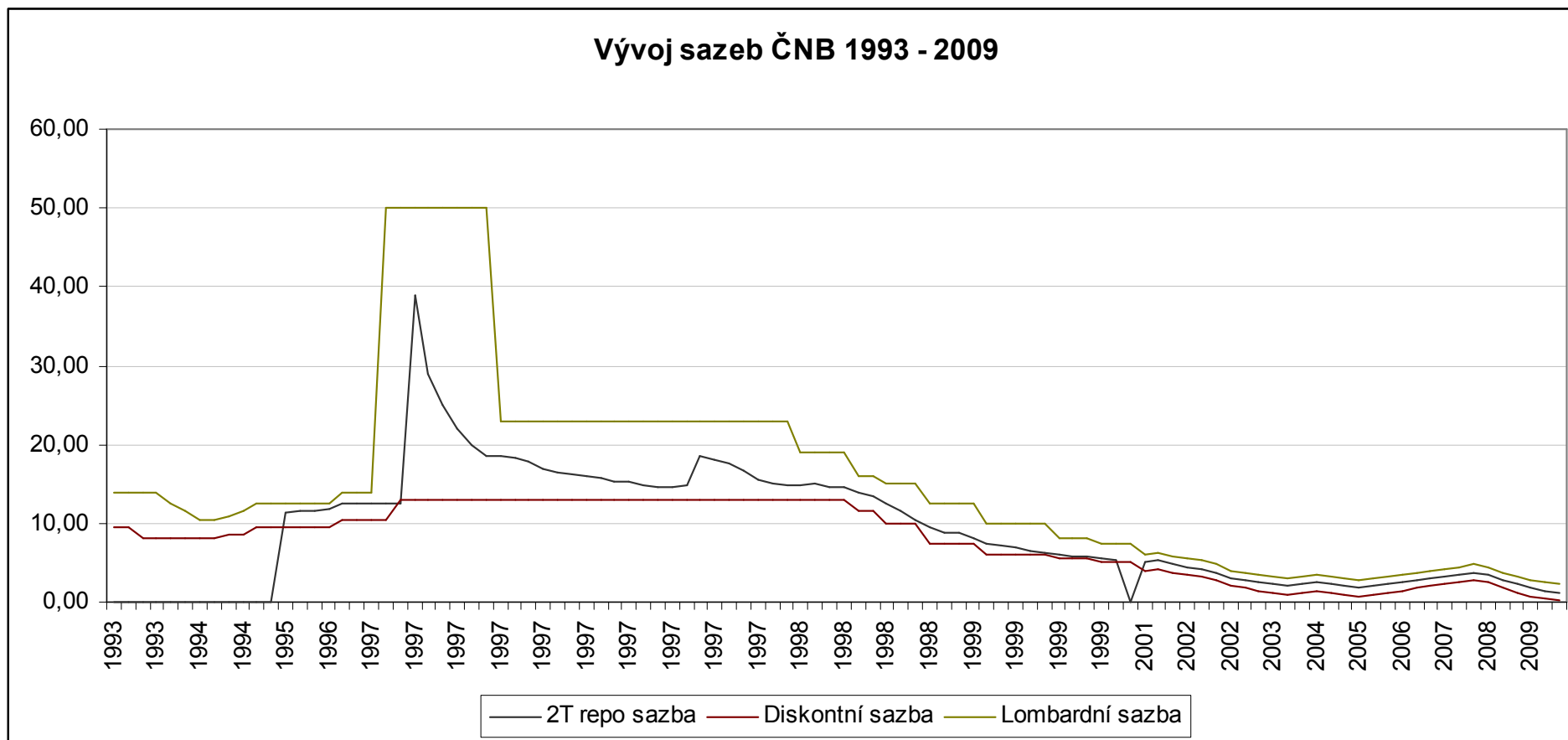
Lombardní sazba

- Úvěr centrální banky bankám, které mají závažnější problém s likviditou
- Banky nemají možnost získat diskontní úvěr
- Poskytován proti zástavě směnek (i jiných CP) s lhůtou splatnosti 30, 90dní.
- Minimální objem lombardního úvěru
  - 10.000.000 Kč
- V ČR trvalý přebytek likvidity, lombardní úvěr poskytován minimálně.

Vývoj sazeb ČNB 2007 - 2009

Datum stanovení sazby	2T repo sazba	Diskontní sazba	Lombardní sazba
1.6.2007	2,75	1,75	3,75
27.7.2007	3,00	2,00	4,00
31.8.2007	3,25	2,25	4,25
30.11.2007	3,50	2,50	4,50
8.2.2008	3,75	2,75	4,75
8.8.2008	3,5	2,5	4,5
7.11.2008	2,75	1,75	3,75
18.12.2008	2,25	1,25	3,25
6.2.2009	1,75	0,75	2,75
11.5.2009	1,50	0,50	2,50
6.8.2009	1,25	0,25	2,25

Vývoj sazeb ČNB 1993 - 2009

Další faktory, které ovlivňují výši úrokové míry

- Krátkodobá mezibankovní úroková míra
    - Průměr úrokových sazeb z úvěrů na mezibankovním trhu
    - Obchoduje se zde s CP se splatností do 1 roku
      - Pokladniční poukázky
      - Depozitní certifikáty
      - Směnky, atd.
  - Obecně se značí jako IBID a IBOR
    - Interbank Bid Rate (PRIBID, LIBID)
      - Banky jsou ochotny vypůjčit si peněžní prostředky
    - Interbank Offer Rate (PRIBOR, LIBOR)
      - Banky jsou ochotny půjčit finanční prostředky
-

Další faktory, které ovlivňují výši úrokové míry

- Strategie banky
  - Riziko půjčky
  - Doba splatnosti půjčky
  - Výše zapůjčeného kapitálu
  - Daňová politika
-

Reálná úroková míra vs. nominální úroková míra

- Inlace ovlivňuje finanční rozhodování

$$i_{real} = \frac{i_{nom} - i_{infl}}{1 + i_{infl}}$$

Fisherova rovnice

- Fisherova rovnice říká, že nominální úroková míra i je rovna reálné úrokové míře po přičtení očekávané míry inflace.

$$i = i_r + \pi^e$$

Jednoduché úročení

- Při jednoduchém úročení se nemění základ úročení
  - Úroky se nepřidávají k základu a tedy se dále neúročí
  - Typické pro področní úročení, kdy jsou úroky připisovány jednou ročně
-

Jednoduché úročení

- Jednoduchý úrok vypočítáme:

$$u = P \cdot i \cdot t$$

- kde u ...představuje jednoduchý úrok,
- P ...je základ (kapitál, jistina),
- i ...roční úroková sazba vyjádřená jako desetinné číslo,
- t ...je doba půjčky vyjádřená v letech.

Diskont

- Na rozdíl od jednoduchého úročení, které je založeno na základu P , který se dále úročí. Je diskontování založeno na splatné částce.
- V tomto případě nehovoříme o úroku, ale o diskontu. Pokud je tedy diskont 10 %, pak z částky 100 Kč, obdrží dlužník pouze 90 Kč, ale v den splatnosti musí vrátit 100 Kč.
- Typické pro operace se směnkami (eskont směnek, operace s dluhopisy tzv. diskontované dluhopisy)

Diskont

- Diskont vypočítáme:

$$D = P_n \cdot i_d \cdot t$$

- kde $D...$ je diskont,
  - $P_n...$ je splatná částka / budoucí hodnota kapitálu,
  - $i_d...$ je roční diskontní sazba vyjádřená desetinným místem,
  - $t...$ je doba půjčky vyjádřena v letech.
- Pro dobu půjčky vyjádřenou ve dnech platí , kde k je počet dní půjčky.
  - Současnou hodnotu kapitálu P neboli jistinu, získáme z následujícího vzorce:

$$P = P_n \cdot (1 - i_d \cdot t)$$

Složené úročení

- Do základu se postupně načítají vyplacené úroky a počítají se tzv. úroky z úroků
  - Rozdíl mezi jednoduchým úročením!

Období	0	1	2	3	n
P_n	P	$P \cdot (1+i)$	$P \cdot (1+i)^2$	$P \cdot (1+i)^2$	$P \cdot (1+i)^n$

Složené úročení

- Budoucí hodnota kapitálu je rovna

$$P_n = P \cdot (1 + i)^n$$

- kde P_n ... je budoucí hodnota kapitálu / splatná částka,
- P ...základ (úročný kapitál) / jistina,
- i ...roční úroková míra vyjádřená desetinným číslem,
- n ... počet období úročení.

Složené diskontování

Období	0	1	2	3	n
P	P_n	$P_n \cdot (1+i)^{-1}$	$P_n \cdot (1+i)^{-2}$	$P_n \cdot (1+i)^{-3}$	$P_n \cdot (1+i)^{-n}$

- Diskontní faktor $\frac{1}{(1+i)^n}$
- Říká kolikrát menší bude z pohledu současné hodnoty částka, kterou získáme na konci *n-tého* období při dané diskontní míře.

Efektivní úroková míra

- Jak velká roční nominální míra při ročním skládání odpovídá roční nominální míře při denním, měsíčním nebo jiném skládání.

- $$i_{\text{efekt}} = \left(1 + \frac{i}{m}\right)^m - 1$$

- kde i_{efekt} ... roční efektivní úroková míra,
  - i ... roční nominální úroková míra,
  - m ... četnost skládání úroků.
-